

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVIII, Número 2421 — 15es cèntims — Atrassats 30

DIÀLEG D'ESTIU

—Trobo que aquesta platja es massa calorosa.

—No ho cregueu, és que acabeu d'arribar. Si justament hi estiu el Sr. Nebot, que és la frescura personificada!

ESTABLIMENTS QUE RECOMANA "L'ESQUELLA"

I. V. E. Bicycles

PLAÇOS - COMPTAT

Muntaner, 40 -- Barcelona

Restaurant Maxim's

Rambla del Mig, 37

Des de les 6 fins a la matinada
dues orquestres

Consumacions des de ptes. 1'50

Grand Liceo

CAFÉ RESTAURANT

Rbla. del Mig, 3. - Tel. 1420 A.

Servei especial a la sortida
dels Teatres

Mobles-Instal·lacions

Salmerón, 75

TELEFON 1746 G.

**HOTEL RESTAURANT
* Casa JUAN ***

Habitacions des de 4 ptes. i Pensió
amb desdèjuni des de 12 ptes.

Grand confort :: Telèfon 2372 A.
Rambla Santa Mònica, 21 i 23

LA CENTRO AMERICANA

Casa especial en Cafès torrats

RAMON BARGUÉS

Telèfon 1228 A.

Pl. Universitat, 3, Barcelona

Grand Metro

Cafè-Restaurant-Billars

Pl. de l'Angel-Via Laietana, 23

T. 2490 A.

Salons per a banquets,
casaments i bateigs

Bar Restaurant COSMOS

Salonets per a família

Plaça del Teatre, 1-Barcelona

Telèfon 2794 A

Si voleu menjar bé, aneu al

CAFÉ RESTAURANT "LA VID"

E. CARBO

Aribau, 16 :: Telèfon 3165 A

Hotel Internacional

Rambla del Mig, 1-3

Esplèndides habitacions

« Grand Confort »

GRAN CAFÉ RESTAURANT

= "BARCELONA" =

Esplèndid local - Tel. 5100 A.

Grans Concerts

Pl. Universitat, 1 i Corts, 590

AU "LION D'OR"

Cafè : Restaurant : Atraccions

"Diners" a 5 pessetes

2, PLAÇA DEL TEATRE, 2

Hotel Marina

Servei acurat i econòmic

Telèfon 2869 A.

:: Plaça del Palau, 10 ::

Bazar de la Unión

Unió, 3 - Barcelona

EFFECTES D'ESCRITORI

RAVO VERDE

EL LICOR MUNDIAL

Muntaner, 98

PATI BLAU

PELAI, 1

TEMPORADA D'ESTIU

LLOC FRESC I ELEGANT

Casa de gran renom pel seu
riquíssim cafè, gelats i refres-
cos de totes menes. Grandiós
èxit tots els dies del terçet
compost pels senyors Escolá,
:: Tormo i Cáceres ::

GRILL ROOM

TEL. 943 A.

AMERICAN BAR

Jaime Gibert

WIENER KUCHE

ENGLIS-FRANÇAISE-DEUTSCH

ESCUDELLERS, 8

BARCELONA

(A los ocho días)

ANTIPALÚDIC ANTIMELITENSIS

L A V E R A N

Cura radical de les Febres palúdiques. Tercianes o Quartianes. Febres
de Malta. LAVERAN es ven per totes les Drogueries i Farmàcies.
Per prospectes **Casa Segalá**, Rbla. les Flors, 14-Barcelona.

ANTONI LOPEZ

— IMPRESSOR —

Treballs comercials de totes
classes : Revistes : Catàlegs
Edicions especials de luxe
Talonaris : Factures, etc., etc.

Olm, 8 : Telèfon 4115

:: BARCELONA ::

BICICLETES

Motos

Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Telèfon 1445 A - BARCELONA

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

La guàrdia de la rambla

I senyor Nebot ha fet unes declaracions que nosaltres no gosàriem dir que han estat terminants, desmentint que es vulguin transformar les rambles en bulevard. Millor dit, ell ha pensat en fer-ho, però no ho realitzarà. Està bé. Però al senyor Nebot li hauria estat més fàcil dir: "No ho faré perquè jo prefereixo la rambla al bulevard. Sinó ho diu, prefereix el contrari. I com que el senyor Nebot disposa dels nostres carrers, de les nostres places, dels nostres edificis, dels nostres arbres, del nostre sòl i del nostre subsòl, gran arquitecte de l'univers barceloní, Júpiter de l'asfalt i Zeus de les màquines excavadores, un dia decretarà l'extinció de la tradició ramblista, i ens adormirem amb rambla i ens desvetllarem en bulevard.

Què defensem la tradició? No. Què ens neguem a ço nou i que ço nou pot ésser utilitat mercantil? No. Què estem pels segles passats contra els venidors? No. Nosaltres defensem els arbres, i és per ells, perseguits, deportats, executats, que ens decanten per la continuació de les rambles. El bulevard els extingiria els arbres. Ells, pobres, es defensem com uns herois. Cada arbre de la rambla és un Verdún. L'escometen per sobre, per sota, pels costats, amb pics, amb màquines perforadores, amb trastos apisonadors, amb líquids afrosos, amb quitrans, i ells, amb una fortalesa gegantina, com si les seves arrels arribessin al mig de la terra, plenes d'eternitat, segueixen vivint, ufanosos, aixoplugant a tot Catalunya que passa i a tots els homes de totes les terres que ens visiten.

No hi ha cap virtut cívica com la virtut ciutadana dels arbres de la rambla. No existeix cap deure que es compleixi com ho compleixen els arbres. Ells són la santa insistència, l'abnegació ciutadana i la fidelitat barcelonina.

Els estan per damunt del bé i del mal, adscrits solament a la seva funció d'arbres, resignats a deixar d'esser-ho, si així és decidit, però mantenint-se fermes mentre els homes els deixin viure, plens d'ufanor i d'anys.

La guàrdia de la rambla ja està bé, però estaria millor la guàrdia dels arbres, perquè ells són tota la rambla i perquè representen l'obra ben feta, la perfecta continuïtat i l'adhesió a la ciutat. Convertirien en bulevard les rambles i, mentre hi haguessin arbres, serien rambles, i rambles les anomenaria la gent. Hauríem de fer la festa de l'arbre de la rambla, que seria la festa de la rambla.

PARADOX

EL CLASSIC PORTER

A l'Enric Borràs, el gloriós actor, el coneix tothom, veritat?

Així ho creïem nosaltres, però estàvem equivocats. L'Enric Borràs no és tan famós com ens pensàvem.

L'altre dia el gran actor pretengué entrar en un teatre—on havia treballat, com en tots els demés teatres de Barcelona—i no va poder entrar.

Per què?

Perquè el porter no ho volia.

—Avisi al senyor *Fulano*, que hi ha l'Enric Borràs que desitja veure'l—digué l'actor al porter.

I el porter, amb l'educació i finesa que és de suposar:

—No pot ésser. Aquí no hi estem per a passar recados.

I en Borràs, amb una amabilitat digna de millor causa:

—Molt bé, ja passaré jo a veure si el trobo.

—No es pot passar.

—Sóc l'Enric Borràs!

—No el conec.

I en Borràs no va poder entrar. El porter no ho volgué. Què era, un grosser? Un mal educat? Una bestiola? Home, és clar! No veu que els porters d'escenari són triats?

EXASPERACIO

Si són aficionats a llegir el diari—lectura que, de totes maneres, no recomanem—ja s'hauran enterat de què al Asil del Parc un boig ha mort a un altre.

Amb aquest assumpte, Pirandello, que tan aficionat és als bojos, en podria fer un drama, un drama per a fer tornar bojos als espectadors. Nosaltres, que no tenim tant talent com Pirandello, en farem un Glossari. Perquè el fet en si val la pena i és mereixedor del comentari.

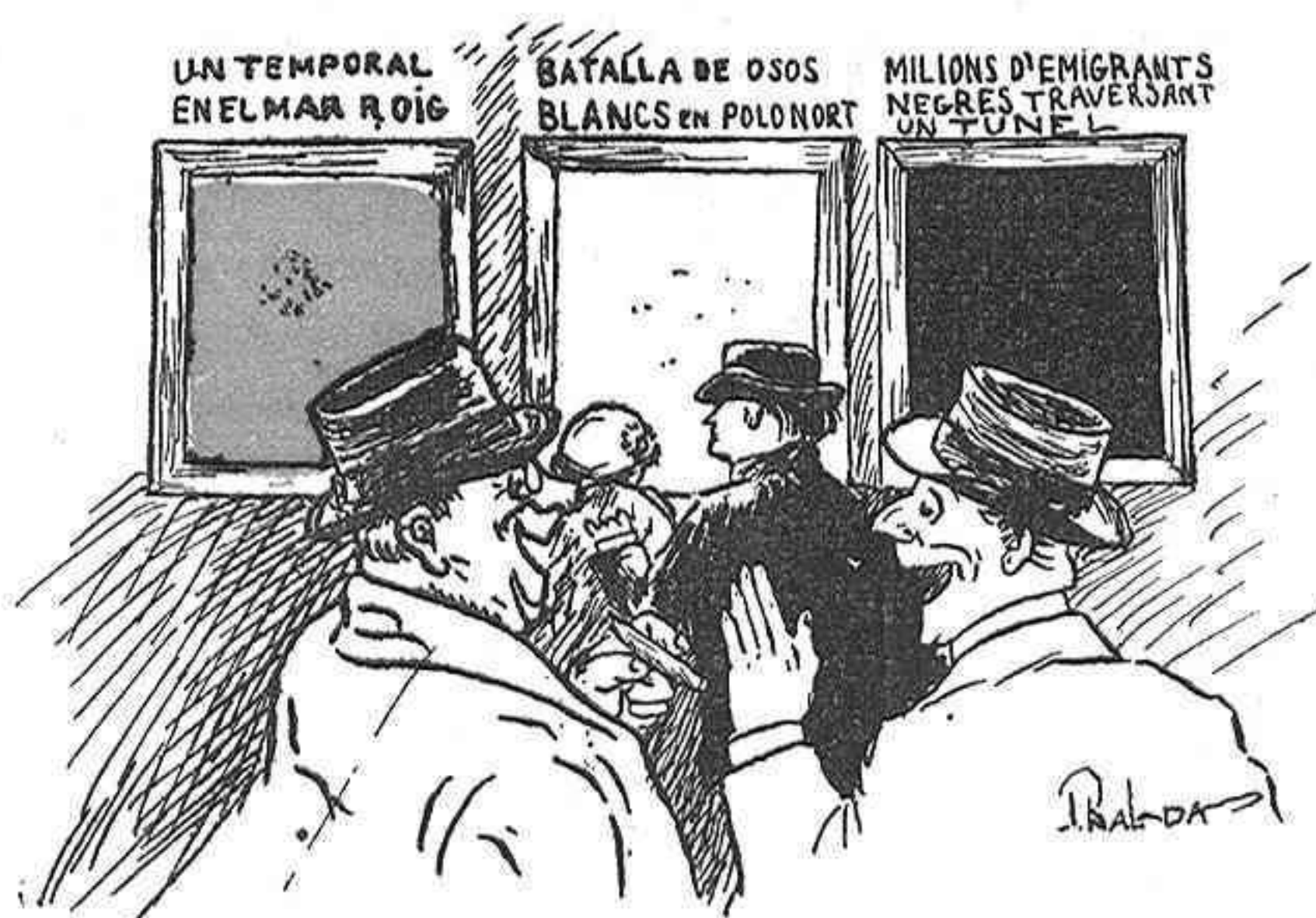
Nosaltres no ens ocuparem de la possible culpabilitat del director, dels celladors o de les infermeres, però, com no ens ofereixen gaires garanties, ens alegrarem de no caure en les mans del director, del celladors i de les infermeres de l'Asil del Parc. No ens ofereixen seguretat. I el boig ha d'estar segur, i, sobretot, tranquil. Sense seguretat, sense tranquil·litat, no hi ha bogeria possible.

El manicomi ha d'ésser com un panteón, com una casa per a anar a passar l'estiu a fora, un lloc de retir i solitud... no una casa de bojos. Però, pel que veiem, entre el manicomi i l'Ajuntament—posem per exemple d'intranquil·litat i d'escàndol—no hi ha gran diferència.

Nosaltres sabíem que en aquesta llastimosa època nostra no es respectava res, no es tenia fe en res. Però crèiem que encara es tenia fe en els bojos, que encara els bojos no havien sigut víctimes del naufragi. Però veiem que estàvem equivocats. Ni els bojos es respecten. Fins els bojos es maten.

On anirem a parar, si no podem anar ni a l'Asil.

VIRAI

EL COMBLE DEL CUBISME

—No sé pas que hi veus!

Misteris del cor

El cor ens puny, sever,
i si li dius "per què?" contesta que no ho sap;
perquè en el fons del fons no pot ésser sincer
i de les nostres mirades no n'hi arriba cap.

No pot sortir arran de cara
el més recòndit i pregon;
et sembla que ho veus clar, ara,
després és fosc i trist. I és que aquest món
és fet d'una manera
que trobes pel camí
una rosa que la creus sincera
i és una copa de verí.

Avui mateix has vist la que un jorn fou
la teva enamorada
i t'ha semblat veure-hi un pou
de joventut malmesa i enterrada

i que el teu cor feia de salvador
perquè la il·lusió no s'hi ofegués
i la il·lusió arran de temptació
obria el llavi i murmurava un res.

Ella ha passat i encara l'has vist bella
i encara la voldries si fos com ha d'essè.
No perquè sigui bella ni perquè sigui ella,
sinó perquè... perquè... Ben bé perquè no ho sé.

El cor és un misteri inescrutable,
és la nostra mar sens fi
on riuen i ploren junts Crist i el Diable
i no sabem quin d'ells és més diví.

L'has vist. Feia molt temps que no l'havies vist
i de l'amor passat tant se t'endóna,
però la vida és la creu i els mortals som el Crist.
que no ens ve d'una espina en la corona.

T'has amagat perquè ella no et veies
per no mortificar-la amb la mirada
i hauries volgut que no passés
i que passés a la vegada.

I l'hauries parat i li hauries dit "vina!"
content i tot si hagués vingut,
i t'hauria clavat una altra espina
i malmès altre cop ta joventut.

I hom vol i dol i estima i odia
i el mateix que et fa riure et fa plorà,
i hom no sap pas què vol ni què voldria
i encara menys ço que voldrà.

Perquè el cor és misteri inescrutable;
és la nostra mar sens fi
on riuen i ploren junts Crist i el Diable
i no sabem quin d'ells és més diví.

Ella ha passat i encara l'has vist bella
i encara la voldries si fos com ha d'essè.
No perquè sigui bella ni perquè sigui ella
sino perquè... perquè... Ben bé perquè no ho sé.

SALVADOR PERARNAU

segar-la per sempre i llençar-la al foc per no deixar ni rastre.

Però el pagès si la veu com un flagell pel seu exorbitant pagament, no espera pas que se li escapi i s'escabutgi entre els terrossos, i la talla ans d'hora. No espera pas que el blat sigui madur, perquè primerament prefereix destruir tota la collita que no pas facilitar la propagació. La qüestió es salvar les altres.

* * *

En el món hi ha molta cissanya entre els camps i amb la seva hipocresia, s'amaga, xucla desmesuradament sense fer remor i no deixa veure's perquè hom deixi madurar-la i així pugui propagar-se a ple gust.

Aquell negre entre mig del groc prou és albirat per alguns, però aquests no tenen a mà la falç per destruir-la ans d'hora, i s'ha d'esperar que sigui tot madur malgrat no pugui ajustar-se la cissanya. Quan brandem la falç, aquesta ja és inoportuna i es fa la feina sense profit.

No hi ha altre remei que fer córrer la falç ans que sia madura i així evitarem que aquella mala llavor de sempre que amenaça invadir els nostres camps, sigui destruïda.

Malgrat es perdi aquella collita, madur o no madur, la falç que corri, almenys salvarem les altres. Fem com fan els pagesos.

JUSCAFRESSA

Les víctimes del "Metro"

Potser els senyors de la societat "Protectora d'Animals i Plantes" no s'han preocupat tant com nosaltres de la vida d'uns vegetals assassinats a sang freda i a la vista de tothom per uns inconscients senyors que sols pensen en el benestar d'ells.

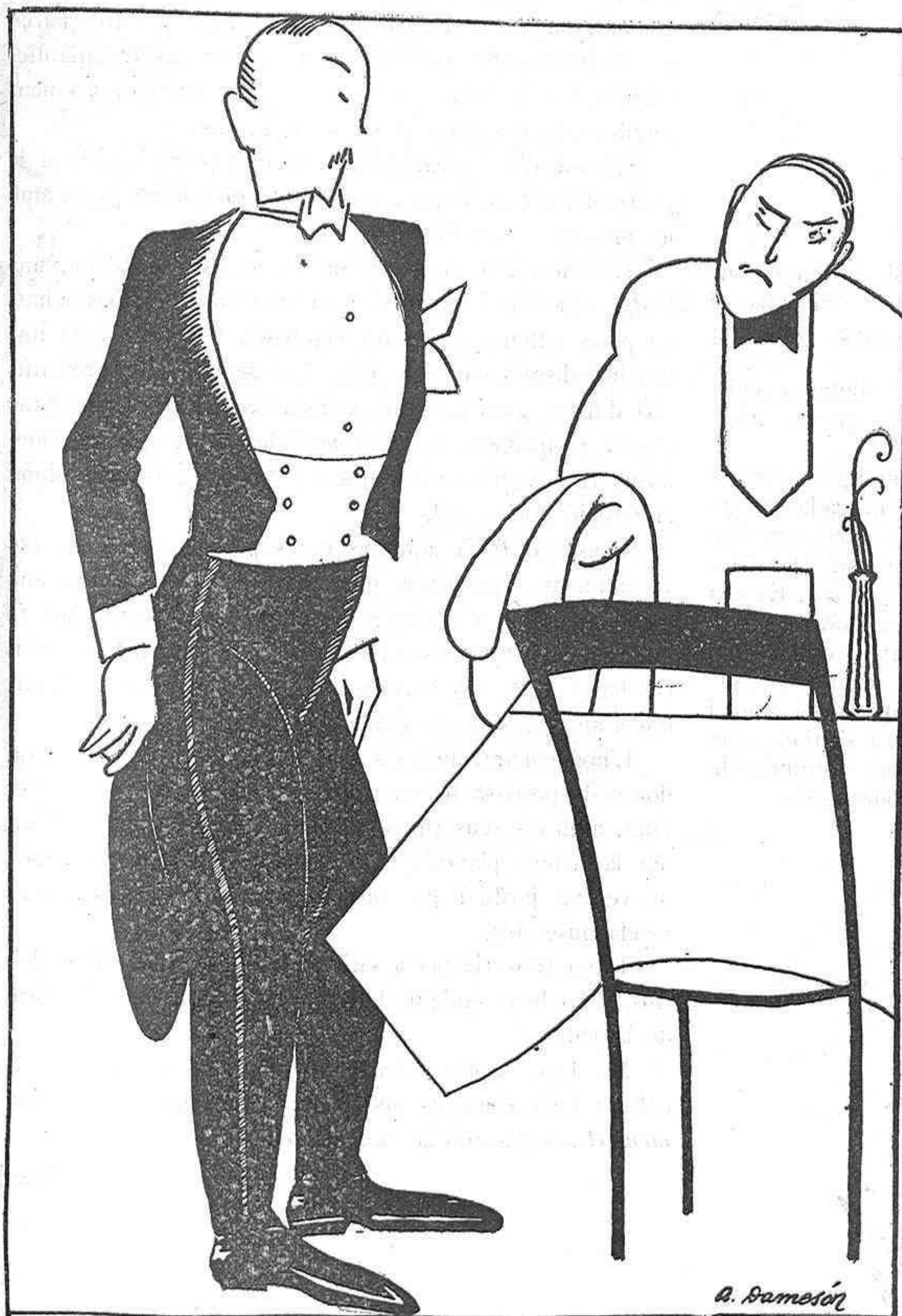
Nombroses són les víctimes vegetals ocasionades pels "metros". Un dia es tancà dins d'una valla a unes quinze palmeres. Les empresonaren com un vulgar lladre o criminal per temps indefinible. Algunes d'aquestes, el mateix que un presidari mal alimentat, han sucumbit, la mort les ha vençudes; altres han pogut resistir, creixent tortes, raquíques i polsoses. Pobres, com sofreixen! Les unes serveixen de penja-robes a les indumentàries dels treballadors; inclús n'hi han que fan de puntal a molts anuncis. Ara és un jornalier mal carat que hi ha clavat una eina tallant. Després un manobre hi deixa caure la gaveta, un altre un sac de ciment. I així van passant una processó d'homes, arribant-li a tapar, amb els trastos que porten, la respiració.

A la Plaça d'Urquinaona, feia poc temps que l'Ajuntament hi havia acabat un preciós i senzill jardí, quan la vinguda del "metro" transversal ho destroçà tot, deixant-ho fet una coca. Les petites floretes que creixien totes eixerides, foren trepitjades per uns cops de picot i de pala donats amb tota la intenció d'aquest món.

En el pla de la Boqueria, com ja vaig parlar en un article publicat a *La Campana de Gràcia*, foren tallats uns plàtans.

Destroçats han sigut els jardins de la Plaça de la Universitat.

Al carrer de Les Corts Catalanes foren tallats uns arbres que ara han sigut plantats de nou, tapant així el

DESCUIT

—Senyor, a l'arreglar la nota s'ha descuidat del "garçon"..

—Peró, si no n'he menjat d'aixó!

mal efecte; és a dir, els assassins han volgut borrar les senyals de son crim. I recentment, a la Plaça d'Espanya, les males mans han jugat a veure qui feia malvé més depressa aquella munió innocent d'éssers vegetals. Potser aquestes no seran les últimes víctimes, en vindran més i mes. Es faran incomptables, el mateix que els milions de moneda que els industrials del "metros" es tiraran a la butxaca.

Després es diu per aquí que en aquest món hi ha justícia. La justícia sempre serà justícia sots de paraula. Tot el demés són trons.

I aquests incapaços de fer mal a ningú, senyors de la "Sociedad Protectora de Animales y Plantas", què fan parats? Què esperen amb els braços plegats? Què potser esperen la remesa d'una humanitària *pepa anglesa* que els faci de president?

FENICEX

TIPUS POPULARS

Miss Kanne

La caricatura *vivant* és el fruit natural del temps i de la terra, com els melons i les pastanagues. Aristipus, el Tonto de Còria i M. Pankurts, per exemple, han sigut fruita d'aquesta. Miss Kanne també ho és.

Miss Kanne és la rival de "La Monyos" dintre la popularitat del carrer. La una i l'altra són una síntesi caricaturesca de la nostra dona, la barcelonina.

Aquesta miss és una cosa estranya, un tipus foraster que ha caigut al mig dels nostres carrers llençada per un drama, com "La Monyos"; que viu a l'aire lliure, com "La Monyos"; que té l'ànima a l'aire lliure, com "La Monyos". Ningú no sap qui és. Possiblement ni ella... Es una anglesa que sembla un anglès, però un anglès tocat de l'ala. Amb el seu pas de camell, amb el seu trajo rectilini, com el seu cos, amb les camés de filferro i les sabates d'esport va per tot avalotant i avalotada. Es una barreja del Nord i del Migdia. Va vestida a l'anglesa i crida i s'enfada com una peixatera d'aquí. Damunt de les robes rectilínies hi porta un drap de gitana, com les noies modernistes.

Aquest ninot de paller—de paller d'Anglaterra—destronarà "La Monyos". Aquest ninot irascible, esportiu, recte i amasclat és la femella del segle xx engiponada amb humorisme grotesc. Es la última paraula de la moda. Es, com dèiem abans, la fruita del temps i de la terra.

El fruit de la ciència

A vuit, l'home, aquesta bèstia estranya, disfressada de persona—hi havien parat esment?—ha emprès una marxa vertiginosa a través de la vida. S'ha fixat que, com Pere Schemil, porta unes sabates que avencen set hores a cada pas que dóna, i amb aquestes sabates calçades i amb el microscopi sota l'aixella, s'ha posat a donar passes gegantesques per l'espai, ha pres nota del passat i del futur, ha fet i desfet fronteres amb un llapis roig de sang, s'ha empescat uns raigs que no recordo bé si són camèlia o ultra violeta, destinats a deixar-nos fets una truita, ha transformat l'art en una estúpida amalgama d'ismes, ha inventat una sèrie de remeis que sols curen als traficants d'específics, ha encarregat un trasatlàntics majestuosos carregats de joguines per entretenir als nens terribles, ha descobert el secret de la vida.

L'home d'ara esbalaeix per la seva precocitat. Sent la pruija del vètex. Esparvera pensar a on anirà a parar amb les presses que porta.

L'home d'ara ja no és un home, és una bèstia, una bèstia educada. L'esport li ha transformat les extremitats en potes autèntiques, potes vigoroses, peludes i amb una notable disminució dels dits. Un sensualisme prematur l'ha dut, de graó en graó, a tastar el plaer invertit. Amb aquest refinament sexual i amb les seves quatre potes, nosaltres som d'un parer que aquesta nova espècie adopti la posició horitzontal.

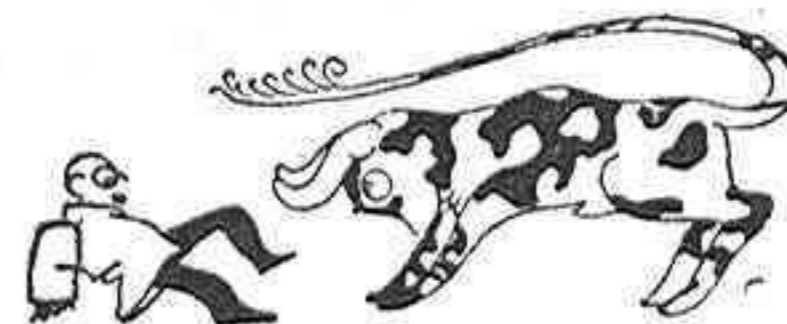
Aquest home fa aquestes coses perquè creu que això fa civilitzat. S'ha pensat que, complicant-nos la vida, aniríem tan bé. I a nosaltres l'evolució ens mareja, ens fa mal de cap. Quan sentim parlar que els nostres savis ens busquen un ple de comoditats, ens vénen ganes d'anar-nos a amagar sota les palmeres dels tròpics.

L'home d'ara, amb els seus automòbils, amb les seves dones de postissa bellesa, amb la seva teoria de la relativitat, amb els seus títols acadèmics, no ha sapigut evitar que la taronja planetària fos un ermot en comptes d'ésser un vegetat jardí, i que mitja humanitat dugués una existència miserable.

Tanta filosofia per a satisfer les falses necessitats dels tips, i no hem sapigut desentrellar el veritable significat de la vida.

No hem sapigut donar al individu, la llibertat, la cultura i els elements necessaris per a guanyar-se *únicament el seu pa* amb la suor del seu front.

ISIDRE FONT

COSES DE BRAUS

El primer espasa

ESTAMPES DEL CAMP

VII

El borrarxo del poble

Aquest és un home ja vell, però que aparenta menys anys dels que té. I és que el vi el conserva molt bé. Es una gran cosa el vi, diguin el que vulguin els que beuen aigua. Un no se'n pot fiar mai gaire de la gent que beu aigua. La gent que beu aigua és gent dolenta.

Aquest home és menut, secardí, amoixamat, és un manyoc de nervis vestit amb un grapat de parracs. Aquests parracs els hi dóna la gent caritativa del poble, quan ja aquesta gent no els pot dur. Es tracta d'una gent molt

caritativa! Es tracta d'una gent que diu: *La caritat comença per un mateix*. O bé: *Primer és l'obligació que la devoció*, i tres o quatre ximpleries més de les que omplen els blocs dels calendaris.

Aquesta gent, además dels parracs, li dóna uns rosegons de pa—que ell llença a les gallines—i uns quants consells:

—Mira, "Maco", fes bondat, canvia de vida, que la que portes és molt *arrastrada*! Estàs renyit amb Déu Nostre Senyor i amb la Societat...

I el "Maco", que és un bromista, pregunta:

—Quina Societat?

El "Maco" viu amistançat amb una pobra dona tan lletja i tan estrafolària com ell: la Mundeta. La Mundeta va a fer feines per les cases, i a rebre rosegons i consells de la bona gent que té cédula i creences religioses, dues coses perfectament inútils. Quan la Mundeta arriba a casa—una barraca mísera a les afores del poble—i trasmet els consells rebuts al "Maco", aquest s'enfada i agafa el bastó, un bastó que ja sap de memòria el camí de les costelles de la pobra dona. Quan té el braç cansat de fer anar amunt i avall el bastó, per a treure's l'excitació, se'n va al poble, a la taverna del poble.

I no en surt fins que el treuen. Dóna la coincidència de què quan el treuen ja no es pot tenir, ja està ple de vi, ja el vi li vessa per tot arreu. Llavors es dedica a cridar, a apedregar gossos, a fer por al sereno, a trencar fanals, a avalotar el poble. Aques-

ta inofensiva diversió, sembla que no fa gens de gràcia a la gent. Però ell, el "Maco", com tots els illuminats, no hi pensa en la gent. Beu per beure.

Al dematí, quan ja el dematí és alt, torna a casa. Si troba algú pel camí i li pregunta per la seva salut, com que encara està un xic enterbolit, contesta:

—*Le mucho bien, legartijillo estudiando e le gramático pardo.*

Això el "Maco" es pensa que és castellà.

LLUÍS CAPDEVILA

AQUEST NUMERO HA SIGUT PASSAT PER LA
PREVIA CENSURA GOVERNATIVA

De la crisi teatral

Hom s'ha donat a parlar, d'un temps ençà, de la pretesa crisi teatral, però—pel que pertoca al Teatre Català—entenc que tal crisi no existeix; el que hi ha, en realitat, és una greu crisi d'empresaris.

Hom diu que no hi han actors ni autors catalans, i, precisament n'hi han en excés; vegi's sinó—en quant a actors—el gran nombre de companyies que actuen en teatres de tercer ordre i en Societats arreu de Catalunya, en les quals hi trobaríem per cert un estol d'actors i actrius ben estimables—i fins alguns d'eminents—i que les més de les vegades treballen tan sols per amor a l'Art. En quant a autors, són legió els escriptors catalans, no professionals—perquè de literats professionals no n'hi poden haver—que tenen escrites obres i més obres teatrals, inèdites la major part d'elles per no trobar empreses que les estrenin, perquè cap empresa es cuida de saber si són bones, car totes formen les temporades exclusivament a base de negoci, sense cap mirament artístic. Però es troben a mitja temporada que el projectat negoci no reeix i no saben veure que si no reeix és precisament per haver enganyat al públic amb promeses que després no s'han complert. I, llavors, tot és parlar de crisi, quan la crisi existeix solament en el cervell de l'empresari.

Si en lloc de formar temporades a base d'obres estrangeritzades, es formessin amb veritable esperit patriòtic, ample i noble, prescindint de prejudicis, d'intrigues i d'afanys egoistes, cridant de tot cor als escriptors de Catalunya—joves o vells, coneguts o per conèixer—i, sense fixar-se massa en si les obres presentades són antigues o modernes, de transcendència o d'entreteniment, mentre fossin representables, no cal dubtar que el Teatre Català reviuria novament, amb més força que mai, i el públic s'interessaria per les obres noves sense necessitat de re-

clams arbitraris, atenint-se tan sols al veritable valer de les mateixes i al treball dels actors. I qui sap si d'entre mig de moltes obres en sorgiria l'obra mestra, proclamada així pel mateix públic—que és a fi de comptes l'únic que pot fer-ho, no pas el parer o el voler de l'empresari, qui pretén jutjar-les abans de fer-les.

Obres noves, noms nous, renovació continuada de cartell, estimulants així al públic i als autors: heu's aquí el veritable secret d'una temporada teatral que es vulgui fer esdevenir brillant, tant en sentit artístic com econòmic. No adormir-se mai en l'èxit d'una obra ni engrescar-se amb el prestigi del nom d'un autor.

Fent-ho així, les pessetes entrarien soles en la butxaca de l'empresari, els actors treballarien amb fe, el públic gaudiria sempre d'obres noves i tothom en restaria satisfet... Tothom menys els crítics de teatres i els envejosos.

FIDEL GRIFOL

Coses del temps

Els camps presenten un color d'or encisador. Els blats estan madurs. Entre mig d'aquell groc tan pur i tan veritat, s'hi anoten alguns pics negres que maten aquella color d'or pur i el falsegen en el seu aspecte.

Aquell negre que es veu entre mig no és altra cosa que cissanya. Aquesta llavor hipòcrita que neix i creix com el blat, també dona com les bones plantes aquell verd encisador, però no fa com elles, que en lloc de donar fruit, el llença per terra i s'amaga per propagar-se altra volta els anys posteriors, invadint els camps i escapant sempre de la falç del bon pagès perquè aquest l'acoti i l'esbatuzzi per

COSES DEL DIA

El futbolista. —Ja ho veig! Com que nosaltres estem en vaga, aquests ens prendran la parròquia.

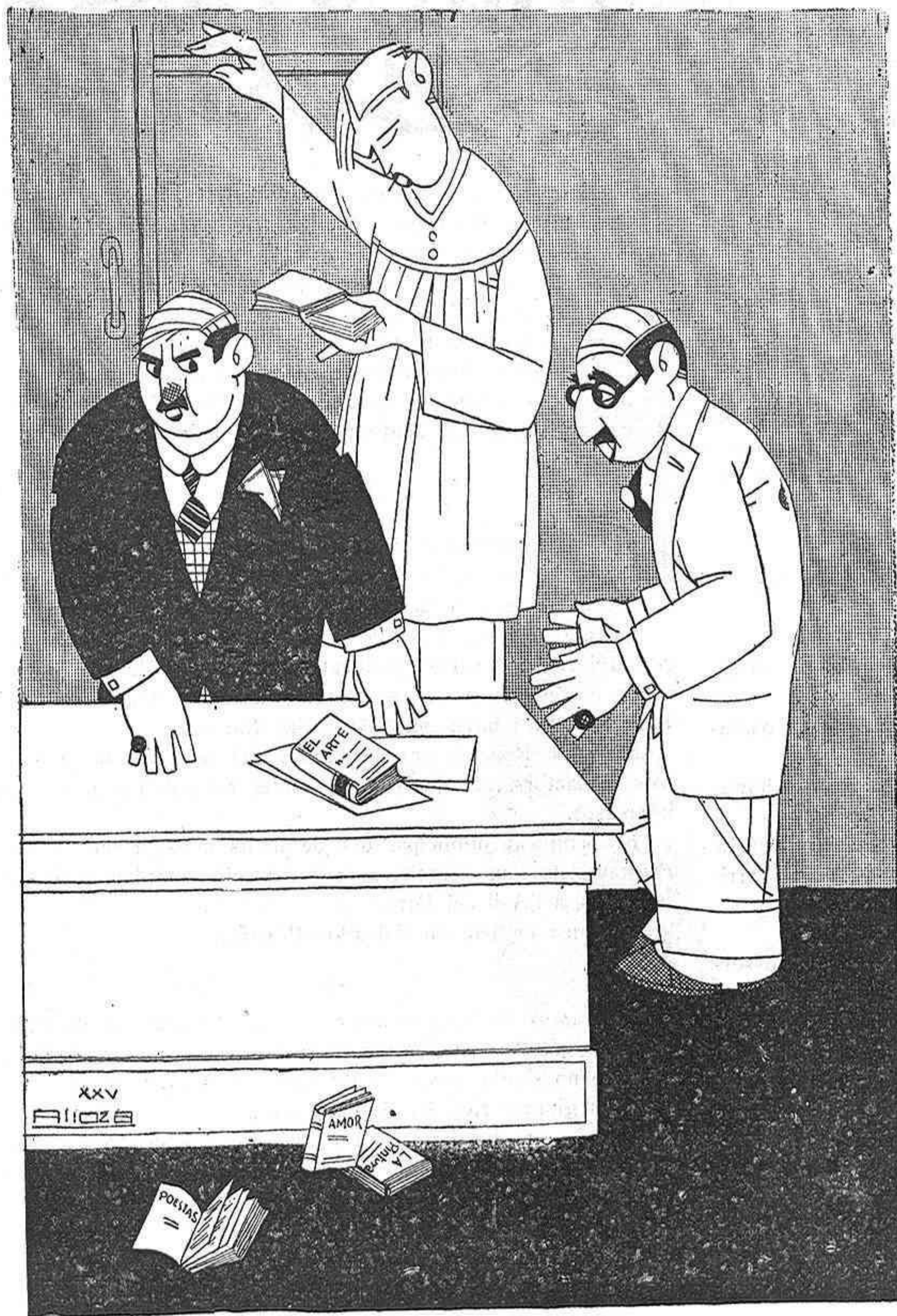
Les entitats arqueològiques i artístiques de Catalunya, afectades per la trista amenaça, esperen que algú li posi el cascavell al gat de la *Gaceta*, i mentrestant *Poblet* va caient a trossos, minat per les rates de tota mena que es troben en aquells enderrocs com a cà'l sogre.

Perdona, llegidor amic, si aquestes espigues són esquistes; aquí en tens, pel que pugui ésser, una un bon xic granadeta.

La Comissió de Festes de la ciutat de Girona obre un concurs per tal de premiar un dibuix que serveixi de capçalera als cartells anunciadors de les mateixes, tirant-lo a tres tintes; premi únic, 750 pessetes; plaç, fins al 31 d'agost: detalls, a l'Ajuntament gironí.

Dels dibuixos reunits se'n farà una exposició. Prometo no anar-la a veure.

C. ARBÓ

ELS LLIBRES D'EXIT

—Té, ara tothom demana "El arte de ganar dinero sin trabajar".

En aquest secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Coses vistes, per Josep Pla.

El publicista polemista senyor Josep Pla, s'ha decidit publicar un llibre, que ha editat una interessantíssima biblioteca nova que duu el nom de "Diana". El llibre d'en Pla s'ha venut d'una manera que fa goig; i és, digui's el que es digui i a pesar de tot, un bon llibre.

Josep Pla és un dels homes joves més interessants de Catalunya. Home lliure, lliberal, deslligat de penyes i capelletes, valent, atrevit, sense les preocupacions de capellà que tenen gairebé tots els nostres escriptors. Coses vistes havia d'ésser per força una obra suggestiva i plena de gosadies. Sobretot, és un llibre heterodoxe!

Josep Pla és un bon escriptor, la seva prosa, encara que un xic aixerreïda i a moments de frases fetes, és simpàtica i encisa. Els temes de les coses que conté l'obra són temes de combat o bé purs lirismes.

L'obra consta de tres parts: Descripció de tipus i paisatges que han corporès a l'autor; es veu que és escrita al principi de la carrera literària de Josep Pla i encara no ha assolit prou la seva personalitat. Capítols de novella és la part més interessant de l'obra, veritables capítols de novella, de novel·les que ben segur seran suggestives i valentes, impressions de la seva vida gairebé tots, capítols plens de delicadeses i subtils i de valenties d'aquelles que esgarrifien als nostres senyors "Estebans" i que tant convenen a la literatura catalana. La tercera part comprèn els retrats; són una bella prosa en la qual es revela un bon psicòleg, car amb quatre certers cops de ploma ens pinta els homes que retrata.

Es una obra bona, Coses vistes, i d'aquelles que convenien a la nostra producció literària.

Cal dir, per a acabar, que més de mig llibre no és inèdit. La major part de les coses de la primera part, són articles apareguts a *La Publicidad* i a *La Publicitat*; alguns pocs, dels capítols de novella, també s'havien publicat; dotze dels retrats anaven — encara que amb mutilacions d'ordre moral— a l'*Anuari dels catalans d'enguany*. Però això no hi fa res. Convenia que aquestes proses d'en Josep Pla es recollissin en un llibre; altrament, la part inèdita sola ja val les quatre pessetes que costa Coses vistes.

ALFA

NATACIO

Els campionats de Catalunya

A Tarragona, amb una calor que n'hi havia per quedar torrats o desfets, el dissabte i el diumenge de la setmana passada s'hi van disputar els campionats de natació.

Tanmateix donava bo de veure com aquells bons esportius s'anaven llençant a l'aigua amb l'excusa de batre "records", però que nosaltres no deixem de maliciar que era per treure's aquella calor que se'ns va posar al damunt i que nosaltres, desgraciats mortals, no poguérem fer.

Ja està bé, ja, que en aquesta època la natació sigui l'esport que més es practiqui; el que no està bé és que nosaltres s'ho tinguem de mirar de tan a la vora i no poguem refrescar la nostra persona que n'és tan digne com aquests senyors, que a més de peixos, van a pescar "records".

Ara que parlem de records, aquesta vegada "només" se n'han millorat sis, i no ho estranyem gens: es veu que la febre d'estar a l'aigua era tan gran, que fins es varen prendre la molèstia de suar-hi i tot, per a què no els diguessin ganduls.

L'organització era excellent; així mateix també ens ho constata un d'aquells nedadors més sortosos que nosaltres, però hi va afegir un mot: "però el que a mi m'ha agradat més de tot, ha estat la nedadora X".

I tenia raó, perquè quan elles varen sortir a nedar, no hem de negar-ho, ens vàrem distreure i tot i no sentírem la calor.

Res, que la natació va progressant; ara si que s'agafaran aficionats.

Ja convenia...

CICLISME

Què potser us heu imaginat que això del ciclisme és un esport de suar-hi? Us heu equivocat de mig a mig.

Sinó, pregunteu-ho a aquests corredors que en les dues passes festes sentiren la febre de córrer de bo de bo.

El dissabte, a Reus, 8 hores, i el diumenge, a Sans, 3 hores, tot plegat 11 i bon profit.

Però us hem de dir una cosa a cau d'orella: Sabeu aquells asos francesos que s'havien ponderat tant? doncs, només arriben a "ases" en matèria ciclista.

I no és pas que no en sàpiguen. No ho cregueu pas.

Es que hi havien tan poques primes que, la veritat, no sortia a compte escarrassar-s'hi gaire i abandonar abans d'acabar-se la cursa. Nosaltres, els hi aprovem! Llàstima, però, que no ho varen fer amb sentit esportiu; si hagués estat així, de bona gana els hauríem obsequiat amb una medalla, encara que hagués estat de ferro.

Varen guanyar els nostres en la cursa de Sans, ja ho deveu saber, però no fou pas perquè en sapiguessin més, sinó perquè no foren tan "vius" com els altres.

Res, que hi farem si tothom no és igual!

AUTOMOBILISME

A França també se les emprenen amb afició. Diumenge passat s'hi va córrer el Gran Premi, i mireu si ho era de gran, que per volguer-lo guanyar Ascari hi va perdre la vida.

La mort d'aquest corredor ha consternat tota l'afició automobilística.

REM

Per a demà passat al nostre port s'hi anuncien els campionats d'Espanya de skif i outriggers a dos, quatre i vuit remers.

Anirem amb tota la bona fe a revifar-nos un xic amb l'aire de mar, sobretot, però, perquè segons tenim entès, hi disfrutarem de debò.

Ah! ens descuidàvem de dir que els organitzadors són els del Club de Mar.

Cada cosa al seu lloc.

TEIXI

El nostre estimat confrare La Publicitat va ressenyar amb una gràcia exquisida la inauguració d'una nova entitat del carrer de Pons i Gallarza. Però, al fer-ho, va oblidar-se el periodista una nota molt sabrosa que val la pena de fer-la pública, i que és i serà tema de totes les converses.

I és que va prendre part en un dels actes principals, o sia el d'una solemne benedicció, un orfeó de gran historial.

Això no s'esmenta, com tampoc que ha valgut la dimissió de varis membres de l'entitat coral i la baixa de bon nombre de socis.

Ha mort en Salvador Bonavía, el llibreter Bonavía. Salvador Bonavía era un home català fins al moll dels ossos, i havia posat la seva feina d'editor al servei de la nostra terra.

Salvador Bonavía editava L'Escena Catalana, que féu reparèixer, on s'havien publicat obres teatrals de totes menes i per on havien passat els millors autors; editava també el Bloc Manelic i havia publicat molts llibres.

Salvador Bonavía era admirador del teatre i un amic de tots els actors, als quals havia molts cops defensat els seus interessos.

Era empleat municipal des de molts anys, a més a més. Prestava els seus serveis, amb satisfacció completa dels seus superiors, a l'Asil del Parc.

Descansi en pau en Salvador Bonavía.

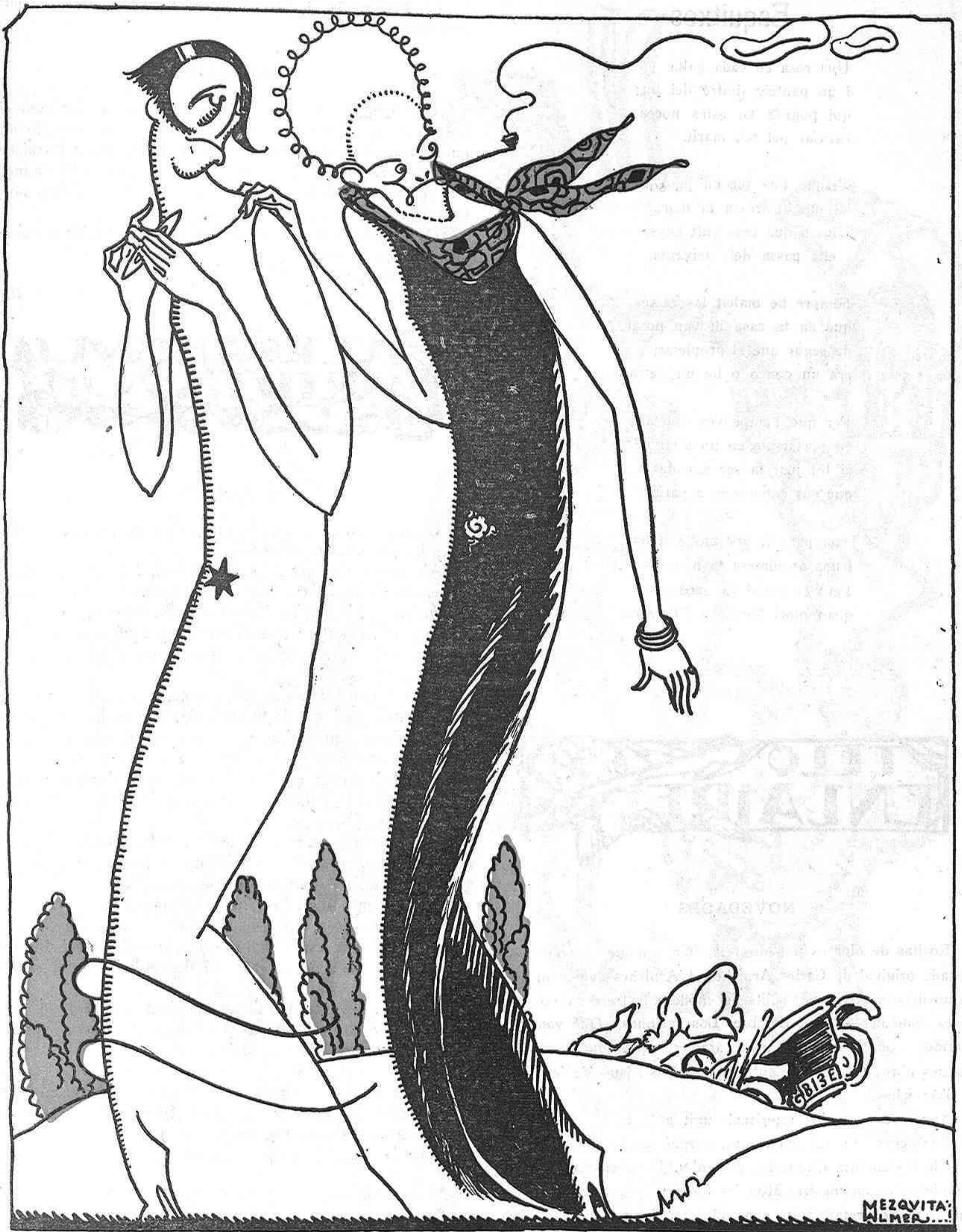
Molts amos de casa comencen a fer temptatives de pujament... Però que es recordin que han de tornar als llogaters que no siguin totxos, la diferència dels augments que han fet certs gitanos rics des de l'any 1914.

Això, molts ho ignoren i convé que ho sàpiga tot Barcelona. Així, no solament no poden augmentar, sinó que han de pagar tot el que han robat miserablement als llogaters...

No dormir i de cap al Jutjat. Amb raó i justícia es guanya contra els atropells de certs poques-vergonyes.

Clar que no tots els propietaris són panxaamples.

Els taverners estan enfadats. Nosaltres més que ells, que paguem el vi car i dolent. Això és, després d'ésser cornuts, paguem el beure... però el beure aigua i fucsina.

LA COCAINA I LA MORFINA

—Volen prohibir la nostra expansió i, en canvi, deixen tranquils als autos que fan més desgràcies que nosaltres.

Esquitxos

Una rosa en cada galta
i un panteig dintre del pit;
qui pogués en estes noccs
canviar pel teu marit.

Perquè t'he fet un petó
ha mogut fressa ta mare?
Diga-li que tens vint anys,
i ella passa dels seixanta.

Sempre he maleït les reixes
que en ta casa hi van posar,
de segur que el propietari
era un conco o be un nafrat.

Per què t'empenyes nineta
en portar-me en un altar
si tot just fa set anyades
que ens comencem a parlar?

Ton pare tindrà molts diners,
i una arquimesa ta mare.
Però en canvi ric seré
quan mori l'oncle a l'Havana.

E. G.

NOVEDADES

Rositas de olor és una discreta, fina, amable comèdia asai-neitada original de Carles Arniches. L'Arniches avui com avui és un dels prestigis més sòlits del modern teatre espanyol. Les seves comèdies—*Es mi hombre*, *Los caciques*, *¡Qué viene mi marido!*—són, potser, les més característiques que coneixem. Poques obres tenen l'ambient, l'aire, el casticisme de les obres de l'Arniches.

Aquest és el valor espiritual—unit a la bondat—de l'obra de l'Arniches. No cal parlar ara, perquè no és aquesta l'ocasió, de l'estructura d'aquestes comèdies. Ja sabem que en això l'Arniches és un mestre. Mou les figures, combina les escenes amb una seguretat, amb una sobrietat veritablement excepcional entre els nostres homes de teatre, enfarfegats, ampulosos, plens d'un barroquisme insuportable.

En *Rositas de olor* s'acusen, d'una manera clara, precisa, totes les característiques del teatre de l'Arniches: l'humor, la tendresa, l'emoció, la pintura de tipus, la perícia en manejar-los.

L'execució que la companyia Alba-Bonafé donà a l'obra, ens semblà immillorable.

ELDORADO

¡Qué hombre tan simpático! és el títol de la nova comèdia que ha estrenat l'Ortas a "Eldorado". Per a la confecció d'aquesta comèdia s'han hagut de reunir tres senyors: l'Arniches—que no cal dir com hi ha posat la millor part—, l'Estremera i en Paso. No li calia aquesta col·laboració a l'Arniches, no li convenia. Les comèdies ja se les sap escriure sol.

¡Qué hombre tan simpático! fa riure molt, que és el que es devien proposar els autors.

La interpretació, bona.

BOB

ESPIGOLANT

Es impossible segar en el camp de l'art, perquè ja estan fetes les garberes de la collita.

Als camps de l'art com als del blat, *pel juny la falç al puny*, amb li diferència de què si bé tractant-se dels segons, *qui no bat pel juliol, no bat quan vol*, en fer referència als primers tot l'any pot haver-hi *batuda*, perquè es tracta d'uns productes de durada, que ni es corquen ni es grillen per temps que passi.

No volguem, doncs, batre, i donant un tomb pels rostolls abrusats pel sol de la canícula, que és la reina de la cremor, espigolem alguna que altra espiga artística, escardussera, començant per les terres de Santa Maria de Barbarà, on es veu que s'hi han trobat unes pintures murals romàniques, si no tan notables com les de Tahull i de Bohí, de la mateixa època almenys.

Els joves excursionistes que les examinaren a la llum del dia, demanen que sien portades al Museu d'Arqueologia, per tal de fer companyia a les altres.

Ho veig una mica fosc; primer, perquè em sembla que no valen gran cosa, i segona, perquè ja no tenim Mancomunitat ni Puig i Cadafalch que la governi, ço vol dir que s'han acabat els rals dedicats al desvetllament del *romanisme*.

En canvi, les pintures netament *primitivistes* de la cova d'Altimira, amb tot i estar envoltades de fosc, resulta claríssim que seran conservades i fins si convé *mises en valeur*; car acaba d'ésser publicada una R. O. per la qual s'autoritza a l'Ajuntament de Santillana del Mar, en quin terme radica la famosa cova, per a fer-hi, d'acord amb la Junta Superior d'Excavacions, les reparacions que calguin, declarant-la de bell antuvi monument arquitectònic artístic.

Monument una cova? Bah! passem-hi; encara que no sigui més que per parlar d'un altre monument de tamany natural, arquitectònic i artístic per dret propi, el qual, malgrat pertànyer a l'alta categoria de *monument nacional*, s'està enrunant cada dia més; em refereixo al magnífic *Poblet*, el nostre *Poblet* injuriat i malmès pel temps i per la ignorància, quin palau del Rei Martí està a punt d'enfonsar-se i quina *reialesa* reclama també una R. O. que el salvi del seu esmicolament total.

L'EXCURSIONISME

- Vols escalar les Maledetes? Em sembla que et deixes alguna cosa.
- Vols dir? El què?
- L'escala home, l'escala.

Es va parlant cada dia més de la conversió de les rambles en "boulevard". Res, aviat serà un fet, com diguérem la setmana passada. I, també, com diguérem, es va confirmant que es farà de mica en mica. Es començarà per la Rambla de Canaletes. De moment, només la Rambla de Canaletes serà "boulevard".

Bonic, bonic, a fel Farà goig! Si ja en farien totes les rambles "boulevard", imagineu-vos, doncs, com serà un tros "boulevard" i tot el restant rambles.

I sabeu per què volen fer la Rambla de Canaletes només de moment? Diuen que ha d'ésser acabada en acabar-se la Plaça de Catalunya. Doncs, per a què la gent pugui dur a pes de braços al senyor Nebot, el gran senyor Nebot, l'immens senyor Nebot, l'incommensurable senyor Nebot, l'insubstituïble senyor Nebot, el meravellós senyor Nebot, el diví senyor Nebot, l'etcètera, etcètera senyor Nebot. Es clar que no hi ha interès en fer més tros de rambles "boulevard", perquè el que cal és que la gent pugui veure la marxa triomfal del senyor Nebot des de la Plaça de Catalunya. En arribar a la Rambla dels Ocells, que ja no es veu des de la Plaça, el senyor Nebot agafarà un 21 H.P. Foronda i seguirà avall, fingint que encara va a pes de braços.

Molt, requetemolt, ben pensat!

Un il·lustre amic nostre, engrescador membre honorari de la colònia estiuenca de Sant Cugat del Vallès, ha tingut a bé assabentar-nos d'una vetllada que organitzà per al dia de Sant Jaume, exhibint-nos un vistós programa d'aital festa, pel qual hem vist, amb l'astorament que hom pot imaginar-se, que el nostre dramaturg en Pous i Pagés, és... músic!!!

En efecte, el programa de marres, diu:

"Es representarà, amb tota cura, la comèdia en tres actes, música de l'eminent comediògraf en J. Pous i Pagés, L'endemà de bodes."

Veiam si el Sindicat Musical hi tindrà que veure!...

S'ha aprovat tot el referent a la conversió en subterrani del tren del carrer de Balmes.

S'han començat les obres.

Adhuc es faran les obres i es gastarà el pressupost.

Però, hom diu que el tren no es convertirà en subterrani.

I ara que parlàvem del senyor Nebot. Ja sabeu que la Plaça de Catalunya està tan bé, que no s'hi pot transitar. I tothom que ha provat de passar-hi sense anar degudament equipat (cordes, picots, globus lligats als braços, etc.) s'ha trencat alguna cosa. Bé, ara ha causat una altra víctima. El propi senyor Nebot!!!

Sí, senyors, sí. Un forat dels innúmers que hi ha se li va empassar aquell basó prim de dit que sempre duia i que li donava personalitat. Diuen que sense el seu bastó, el senyor Nebot perdrà el cent per cent del seu art.

Al port fins ara hi havien només golondrines que portaven, pagant, d'una banda a l'altra, però ara hi ha unes gaviotes que fan el mateix.

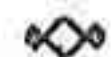
I les gaviotes, és clar, són més grosses que les golondrines. Co vol dir que quan en volqui alguna, per anar massa plena o per una topada, hi haurà més víctimes que abans.

Es la llei de compensacions.

Les obres d'urbanització de la Plaça de Catalunya van seguint el seu curs, cosa quasibé impossible pels peatons que tenen d'atravessar-la en qualsevol sentit, els quals es veuen negres per anar d'una banda a l'altra.

La paciència és una virtut ciutadana.

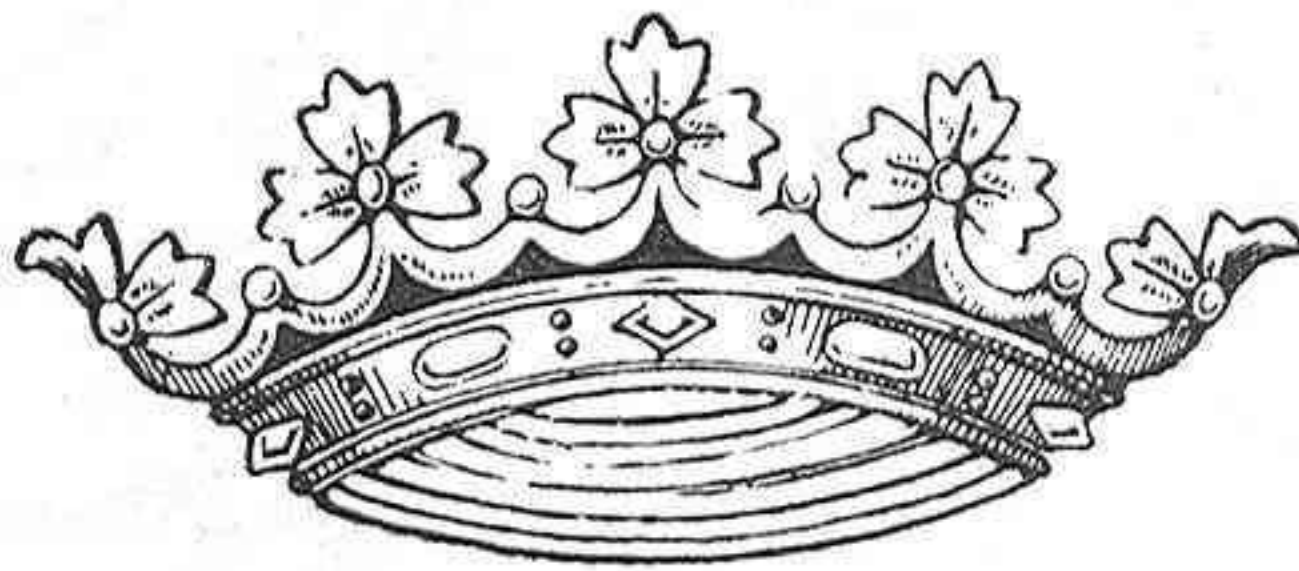

El darrer número de Teatro, de Buenos Aires, tradueix una crítica que el nostre crític "Bob" publicà fa algun temps. Ens felicitem de l'èxit de L'ESQUELLA a l'estranger.

Respostes pagades

J. M.: Sí, home, d'acord, prou estiu! Hi estem tan d'acord, que us ho publicarem aviat.—J. V.: Està bé la vostra poesia "Estiu".—Fenicex: Passa a fer companyia als restants articles vostres, que l'excés d'original reté més del que voldríem.—Chuc: Veurem, amic.—Lluquet: Bé, és un llucet que fa foc.—Raboc: Els vostres dos dibuixos els publicarem.

Impremta L'ESQUELLA i LA CAMPANA Olm, 8, Barcelona

DIDDON

Fàbrica: JOSEP VILA, Carrer València, 169, Telèfon 395 G. BARCELONA

¡OBRA NUEVA!

ACABA DE PONERSE A LA VENTA

¡NOVEDAD!

MARQUÉS DE VILLA-URRUTIA

La reina gobernadora

Doña María Cristina de Borbón

Prólogo del Excmo. Sr. CONDE DE ROMANONES

UN TOMO 8.º

PTAS. 15

VERNEY D'ORIANI

¿Quiere V. ganarse un sobresueldo?

Pequeños trabajos y tareas fáciles
con que aprovechar unas horas
entretenidas y remuneradamente.

Un tomo 8.º

Ptas. 3

EMILI SALETA

A l'ombra del camí

(POESIES)

Pròleg de l'Ignasi Iglesias

Preu: 5 Ptes.

MARCELINO DOMINGO

?

QUÉ ES ESPAÑA

Un tomo

Ptas. 5

OBRA NOVA!

Pere Corominas

A RECÉS DELS TAMARIUS

CONTES I NOVEL·LES

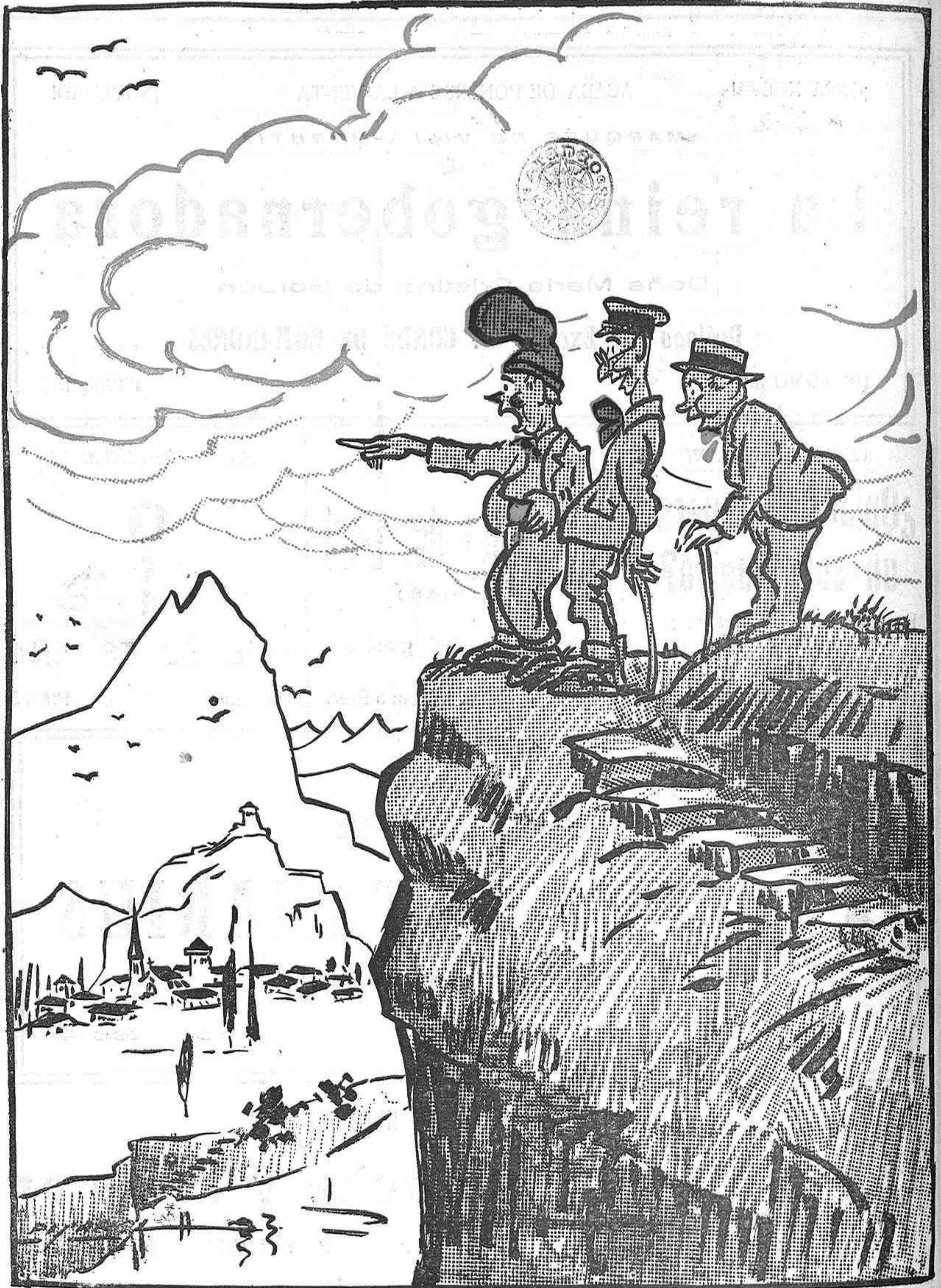
Pessetes 4

Dentro pocos días aparecerá el interesante libro

Las mujeres, la noche y el amor

Por LUIS CAPDEVILA

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviós si no es remet, ademés, 30 cèntims per a certificat. Als corresponsals se'ls hi otorguen rebaixes.

A PAGÉS

—Per arribar a casa ha de patir molt! Ha de baixar aquest barranc, passar el riu nedant, pujar aquell cim...

—Si tot això no és res! Ja és veu que vós no heu passat la Plaça de Catalunya.